

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

רע"א 4945/21

לפני : כבוד השופט ע' גרוסקופף

המבקש : פלוני

נ ג ד

המשיב : פקיד שומה בעכו

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בחיפה
מיום 12.7.2021 בע"מ 15217-12-20 שניתנה על ידי כב'
השופטת אורית וינשטיין ; ובקשה לעיכוב ביצוע

בשם המבקש : עו"ד דרור נאור

החלטה

לפניי בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופטת אורית וינשטיין) בע"מ 15217-12-20 מיום 12.7.2021, שלא להתיר גביית עדות המבקש בדרך של היוועדות חזותית, ובקשה לעיכוב ביצוע ההחלטה האמורה.

1. ביום 6.12.2018 הוגש נגד המבקש כתב אישום לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (להלן: ההליך הפלילי), שייחס לו, בין היתר, עבירות רבות של הפרת זכויות יוצרים, הלבנת הון, מרמה ועבירות מס. על פי המיוחס למבקש בכתב האישום, הפעיל בין השנים 2008-2015 אתר אינטרנט, אליו העתיק לצרכי מסחר יצירות מוגנות בהיקף נרחב, מבלי שניתנה לו רשות שימוש בהן (להלן: האתר). על פי הנטען, במסגרת פעילות האתר גבה המבקש דמי מנוי חודשיים ממשתמשי האתר, אשר הניבו לו הכנסות בסך של כ-50 מיליון ש"ח בתקופה הרלוונטית לכתב האישום.

2. לצד ההליך הפלילי שננקט נגד המבקש, הוצאה למבקש ביום 23.2.2020 שומה ודרישה לפי סעיף 194 לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: הפקודה) לשנת המס 2015 (להלן: השומה). בהחלטתו ציין פקיד השומה (להלן: המשיב), כי השומה הוצאה לאחר שהמבקש לא התייצב לדיון אליו הוזמן, וכי היא התבססה על

נתונים שהתקבלו מחברת הסליקה, לפיהם סך הסליקות שבוצעו עבור המבקש בשנת 2015, ולא דווחו, עומד על כ-15 מיליון ש"ח. לאחר שהופחתו הוצאות בשיעור של 30%, ייחס המשיב למבקש הכנסה לא מדווחת בסך 10 מיליון ש"ח.

3. להשלמת התמונה אוסיף, כי בגין המעשים המיוחסים למבקש הגישו נגדו מספר חברות תקשורת תביעה בעילות של הפרות קניין רוחני, ואולם זו נמחקה ביום 10.3.2020, תוך שנקבע כי ניתן יהיה לחדש את ההליכים עם חזרתו של המבקש לארץ (שכן, כפי שיוסבר להלן, המבקש שהה באותה עת, ועודנו שוהה, ברוסיה). כן נקבע כי צו איסור הדיספוזיציה שהוצא ביחס לנכסים עליהם הוטל צו עיקול במסגרת ההליך, יוותר על כנו למשך 18 חודשים נוספים מיום מתן פסק הדין (להלן: צו איסור הדיספוזיציה ו-הליך אזרחי, בהתאמה).

4. ביום 7.12.2020 הגיש המבקש הודעת ערעור על השומה לבית המשפט המחוזי (להלן: ערעור המס), ובה טען כי יצא מישראל כדין ביום 23.10.2019, ומאז לא שב "בשל מניעה משפטית במקום שהייתו" (סעיף 3 להודעת הערעור). משכך, על אף שברצונו לחלוק על קביעותיו של המשיב, נבצר ממנו להתייצב לדיון אליו זומן.

5. כעבור מספר ימים, ביום 22.12.2020 הגיש המשיב בקשה לדחיית הערעור על הסף בשל איחור בהגשתו. בבקשתו, הדגיש המשיב כי השומה נמסרה לידי מייצגו של המבקש ביום 8.3.2020, ואילו הודעת הערעור הוגשה בחלוף תשעה חודשים. בתגובתו, עמד המבקש על כך שרק ביום 7.11.2020 נודע לו לראשונה על השומה. בדיון בבקשה שהתקיים בפני בית המשפט המחוזי ביום 27.1.2021, נקבע, בהסכמת הצדדים, כי טענה זו לא תידון כטענה מקדמית, וכי הצדדים רשאים להתייחס אליה במסגרת טיעוניהם בהליך העיקרי.

6. בחלוף כחודש, ביום 2.3.2021, הגיש המבקש את נימוקי הערעור על השומה. בתמצית, המבקש חולק על כל המיוחס לו בקשר עם האתר, וכפועל יוצא, על ההכנסות המיוחסות לו בשומה. בנוסף, טוען המבקש כי השומה הוצאה שלא כדין, בלא שניתנה לו זכות טיעון.

7. ביום 10.3.2021 התקיימה ישיבת קדם משפט, במסגרתה נקבעו, בין היתר, מועדים להגשת תצהירי עדות ראשית וכן דיון לשמיעת הראיות בתיק – אשר נקבע ליום 19.7.2021 (להלן: דיון ההוכחות). בהמשך, הגיש המבקש את תצהיר העדות הראשית שלו, אשר לא אומת כדין.

8. ביום 27.6.2021 הגיש המבקש בקשה להתיר את שמיעת עדותו בהיוועדות חזותית, בנמקו כי בשל סכסוך אזרחי הוצא נגדו צו עיכוב יציאה מרפובליקת צ'צ'ניה שבפדרציה הרוסית (בה הוא שוהה) אשר לא ניתן לבטלו (להלן: צו עיכוב היציאה). לאור האמור, ומשאין באפשרותו להתייצב לדיון ההוכחות, ביקש המבקש למסור את עדותו בדרך של היוועדות חזותית. עוד הדגיש המבקש, כי מתקיימים התנאים המנויים בתקנה 72 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 (להלן: תקנות סדר הדין), שעניינם שמיעת עדות בדרך של היוועדות חזותית – המבקש מנוע מלהתייצב לדיון; עדותו חיונית להוכחת טענתו כי אין לו כל חבות במס; ואין כל מניעה לשמיעת עדות בדרך של היוועדות חזותית. לחלופין, ביקש המבקש כי הדיון יידחה עד שיורשה לשוב לישראל, כפי שנעשה בהליך הפלילי בעניינו.

9. בתגובתו לבקשה, ביקש המשיב להבהיר כי תקנה 72 לתקנות סדר הדין אינו חל במישרין על ערעור המס, אלא חלה ההלכה הפסוקה, ולפיה הסמכות להורות על היוועדות חזותית שמורה למקרים חריגים בלבד. מעבר לכך, לשיטת המשיב, אין להיעתר לבקשה שכן המבקש לא נקט בהליכים על מנת להסיר את צו עיכוב היציאה, על אף שהיה ידוע לו עליו עוד מחודש ינואר 2021. למעלה מכך, המשיב סבר כי המבקש אינו חוזר ארצה על מנת שההליך הפלילי נגדו יעוכב, ובהתאם, יפוג תוקפו של צו איסור הדיספוזיציה. בנוסף, ציין המשיב כי במסגרת דיון שהתקיים בהליך הפלילי ביום 30.6.2021, ציינה באת-כוח המחלקה הבינלאומית בפרקליטות המדינה כי המבקש הוכרז כאסיר נמלט, וכן הביאה בפני השופט את העובדה כי המבקש רכש אזרחות רוסית בחודש פברואר 2021. עוד הוסיף המשיב כי מתן עדות בהיוועדות חזותית טומן בחובו קשיים, לרבות קושי בקיום חקירה נגדית באמצעים טכנולוגיים, וכן חשש משיבושים ותקלות טכניות.

10. בהחלטתו מיום 12.7.2021 דחה בית המשפט קמא את הבקשה. נפסק, כי המבקש לא הוכיח קיומה של מניעה אובייקטיבית להתייצב לדיון, שכן לא השתכנע שאין בידיו לבטל את צו עיכוב היציאה מרוסיה. בין היתר, ציין בית המשפט כי עיון בצו מעלה כי זה הוצא נגד המבקש בשל כך ש"לא הוכיח כי ניסה לפרוע את החוב ולא הצליח תוך פרק זמן שנקבע עקב נסיבות חריגות, יוצאי דופן, שאינן בשליטתו ולא באשמתו" (פסקה 25 להחלטה). יתרה מכך, נקבע כי מלבד טענות לאקוניות, המבקש לא פירט באילו פעולות, אם בכלל, נקט על מנת להביא לביטולו של הצו, ולא ניתן כל הסבר מניח את הדעת בדבר יציאתו של המבקש את הארץ לאחר הגשת ההליך הפלילי נגדו. למעלה מכך, בית המשפט קמא קבע כי על פניו התחמקותו של המבקש מתחום השיפוט אינה בתום לב. לקביעת

בית המשפט קמא, למרות התנהלותו של הליך פלילי העוסק באותה מסכת עובדתית שאמורה להידון בערעור המס – מצא המבקש לנכון לצאת את הארץ זמן קצר לאחר הגשת ההליך הפלילי, באופן שמנע עד כה את האפשרות להמשיך בניהולו. כך גם בנוגע להליך האזרחי, בו לא הגיש המבקש בקשה דומה למתן עדות בהיוועדות חזותית. לעומת זאת, את ערעור המס מבקש המבקש לנהל על אף הימצאותו בחו"ל, וזאת, כך ניתן להניח, משום שכל עוד ערעורו תלוי ועומד – המס השנוי במחלוקת אינו נגבה. לנוכח האמור, נפסק כי קיים ספק אם הבקשה הוגשה בתום לב. לבסוף, ציין בית המשפט קמא כי ההליך דנא עתיר מסמכים, ולכן חקירת המבקש בדרך של היוועדות חזותית תיצור קושי של ממש, ותפגע במשיב.

על החלטה זו הוגשה בקשת רשות הערעור המונחת לפניי.

11. במסגרת בקשת רשות הערעור, שב המבקש על טענותיו לעניין התקיימות התנאים להתרת עדות באמצעות היוועדות חזותית, ומבקש כי בית משפט זה יורה על שמיעת עדותו בדרך זו. כמו כן, מבהיר המבקש כי מחיקת ההליך האזרחי נעשתה שלא על דעתו, כאשר מבחינתו לא היה כל קושי לתת גם במסגרתו את עדותו בדרך של היוועדות חזותית.

12. לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור, על נספחיה, באתי לכלל מסקנה כי דינה להידחות ללא צורך בתגובות.

13. הלכה היא, כי לערכאה הדיונית שיקול דעת רחב בהחלטות הנוגעות לאופן ניהול הדיון, ובכלל זה בהחלטות שעניינן מתן אפשרות לעד להעיד מחוץ לגבולות המדינה. משכך, ערכאת ערעור אינה נוטה להתערב בשיקול הדעת הנתון לערכאה הדיונית בעניין זה, אלא במקרים חריגים בלבד (ראו רע"א 4649/92 פקיד שומה למפעלים גדולים נ' גהל, פ"ד מז(1) 566, 568 (1993) (עניין גהל); רע"א 2772/12 פלוני נ' פלוני, פסקה 4 (8.5.2012) (להלן: עניין פלוני)). המקרה דנן אינו נמנה עם המקרים החריגים המצדיקים התערבות בשיקול דעתו של בית המשפט המחוזי.

14. כלל הוא, ולעניין זה אין שוני בין הליכים אזרחיים לבין ערעורי מס, כי העדת עד מחוץ לתחום השיפוט או באמצעות היוועדות חזותית, תתאפשר במקרים חריגים המצדיקים זאת בלבד, וכי "דרך המלך" עודנה שמיעת העדים באולם בית המשפט בפני המותב המנהל את הדיון, על מנת שיוכל להתרשם באופן ישיר ובלתי-אמצעי מן העדות. השיקולים המנחים בבחינת בקשה להעדה מחוץ לישראל או באמצעות היוועדות חזותית

הם שהבקשה הוגשה בתום לב; כי העדות רלוונטית לשאלות העומדות במחלוקת; וכי קיימת "סיבה טובה" לכך שהעד אינו יכול למסור את עדותו בבית המשפט בישראל (עניין גהל, שם; רע"א 3810/06 י. דורי את צ'קובסקי בניה והשקעות בע"מ נ' שמאי גולדשטיין, פסקה 8 (24.9.2007) (להלן: עניין דורי); רע"א 1920/12 לוינגר נ' עו"ד פונזר, כונסת הנכסים, פסקאות 7-8 (3.5.2012)). בית המשפט מקפיד במיוחד בבחינת התקיימותן של דרישות אלה כאשר מדובר בעדות התובע, כבענייננו (ע"א 51/84 בירד-קלינגהופר נ' בלוס, פ"ד ו 198, 207 (1952); עניין דורי, שם; עניין פלוני, שם). אכן, בהינתן מגפת הקורונה בה אנו מצויים, ניתן וראוי לגלות התחשבות בעדים, ואף בצדדים, שאינם יכולים להתייצב לעדות בבית משפט מסיבות הקשורות במצב התחלואה הנוכחי ומגבלות התנועה המוטלות בעקבותיו (השוו רע"א 6128/20 בשביל הכבוד בע"מ נ' מור (3.9.2020); רע"א 7463/20 אובצ'ינקוב נ' סופר (10.12.2020)). עם זאת, בענייננו הטעם בעטיו נטען כי המבקש מנוע מלהתייצב לחקירה על תצהירו אינו קשור למגבלות קורונה, אלא הוא נטוע כל כולו בצו עיכוב היציאה שהוצא נגד המבקש ברוסיה. ביחס לטעם זה מצא בית המשפט קמא כי המבקש לא הצליח להוכיח את התקיימותם של תנאים שנקבעו לאישור העדת תובע באמצעות היוועדות חזותית, משלא הציג כל ראיה לכך שנקט בפעולות כלשהן לביטול צו עיכוב היציאה, ומשתום לבו מוטל בספק נוכח ההתרחשויות בהליכים המשפטיים האחרים המתנהלים נגדו. קביעות אלו סבירות בעיניי, ולא מצאתי מקום להתערב בהן. השאלה האם יש לאפשר למבקש הזדמנות נוספת להתייצב במועד נדחה, או להיענות לכל בקשה אחרת שימצא לנכון להגיש במידה ולא יתייצב לדיון הקבוע בתיק, היא עניין המצוי בשיקול דעתה של הערכאה המבררת, והיא תנהג לגביו כפי שתמצא לנכון.

15. אשר על כן, בקשת רשות הערעור נדחית, וממילא בקשת עיכוב הביצוע שהוגשה בצידה. אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ט' באב התשפ"א (18.7.2021).

ש ו פ ט